

ERŐS VÁR



AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

63. (67.) ÉVFOLYAM

1997. AUGUSZTUS No. 4 (305), Vol. 63, August 1997, USPS 178560 4. SZÁM

“ÜLDÖZNEK, DE ISTEN NEM HAGY EL ...”

Errefelé, az északamerikai földrészen már csak olyan közhelynek tűnik még keresztyének számára is, hogy a hírközegekben a keresztyén életmód, gondolkodás, etika, a Biblia említése, az imádkozás szüksége, s mindezzel

Augusztus 20-ára emlékezünk!

Szent István

Jól megjelölte ezt az ezredévet: kereszttel írta rá kemény nevét, hogy megpihenjen művein a lélek, mint halhatatlan győzedelmi ék. Alapkő lett, de kőnél súlyosabban vetette el az épülő falakban torony-szökkentő, férfias hitét.

Amint alázatát mindegyre inkább úrrá emeli roppant erején, a bércre hág s egy országon tekint át, hol hajnalpírban reszket még a fény. Komor felhőkből bomlik ki a kék ég s virrasztva nézi népe ébredését a századok szélfúttá reggelén.

Nem tévován, de biztos mozdulattal lendül előre tervező keze, míg port kavar és szilaj kedvvel nyargal a forró puszták zendülő szele. Bölcs szemmel néz a fényes távlatokba s pillantásával féltőn átkarolja a frissen szántott, szüzi földeket.

Kegyes jobbával törvényt ír, keményet, hogy megkösse a rónák vad porát, szőlő teremjen és kenyér, fehérebb, s hogy mindenki meglegye otthonát. Áldott szigor, rendet hozó szelídség! Arany szív, mely eltékozolja kincsét, hogy új szívekben ragyogjon tovább! Róla zengjen hát ez a lelkes ének!

Uram, Téged dicsérünk általa, mert ő volt a Te választott edényed, apostolod, hived, s a föld sava. És ő volt ama bibliai sáfár, kire, be jó, hogy rátaláltál, midőn megvirradt napunk hajnala!

—Tűz Tamás

együtt keresztyén papok és lelkészek sokesetben gúny, nevetség, s megvetés tárgyát képezik. Szívesebben hoznak ill. közölnek képen vagy írásban pornográf, ízléstelen, szalonképtelen helyzeteket, mintsem helytadnának azoknak az értékeknek, melyekre akár az Egyesült Államokat, akár Kanadát alapították annakidején. A *First Amendment* leple alatt sinkófálják ki az iskolákból az imádságot, vétetik le tárgyalótermekből a Tíz Parancsolatot, vagy éppen elbocsátanak egy kórházi ápolónőt, mert nyakláncáról a kis keresztt függőt nem hajlandó levenni, de tere van mindenféle más nézetnek és elvnek, melyek társadalmat, családot, egyéneket rontanak meg.

A baj azzal tetéződik, hogy vannak keresztyének, keresztyén egyházak, melyek még statisztálnak is az egyház és állam szétválásához elvének ilyesfajta megcsúfolásához. S mivel bizonyos körökből a keresztyén magatartást és hozzáállást majdhogya szélsőjobboldalnak nem osztályozzák, s ezért nem is foglalkoznak a keresztyénségre vonatkozó ügyekkel, a nagyközönség arról sem tud, hogy világszerte milyen súlyos üldözésnek vannak a keresztyének kitéve. A XX. század végén egyes helyeken mintha visszakanyarodás történnék az I. század nérói, vagy a IV. század diocletianusi éveibe, amikor a keresztyének az állami hatóságok szabad prédáját képezték.

Nemrégén az US külügyminisztérium jelentést adott ki a keresztyének üldözéséről. Megállapította a jelentés, hogy legalább 78 államban a keresztyének nem élnek biztonságban, sőt bármikor elveszthetik vagyonukat és életüket is. Egyébként is tiltott számukra vallásuk

gyakorlása. Két könyv is részletezi a keresztyének üldözését azt állítva, hogy nem kevesebb mint 250 millió keresztyén van állandóan annak kitéve, hogy őket csupán hitük miatt háborgatják, hátráltatják megélhetésükben, vagy szabadságuk/életük elvesztésével fenyegetik. Ez a két könyv, *Nina Shea: In the Lion's Den* és *Paul Marshall: Their Blood Cries Out*, könyvtárakban könnyen hozzáférhető.

A *Reader's Digest* megnevezi azt a 12 élenjáró országot, mindegyikben a keresztyének száma meghaladja a száz ezret, melyekben a keresztyénüldözésnek a mértéke rendkívüli súlyos. Ezek az országok a következők: Kína, Északkorea, Vietnám, Indonézia, Pakisztán, Irán, Üzbegisztán, Szaudi-Arábia, Egyiptom, Szudán, Líbia, Nigéria, és Kuba.

Mindeddig ez a kérdés alig kapott figyelmet, talán azért, mert a jelzett országok messze vannak és talán azért sem, mert el sem gondoljuk, hogy ma már a keresztyénség nagyobb része a nyugati kultúrkörön kívül él. Mind a kommunista, mind a muzulmán ideológia ugyancsak tudatosan törekszik arra, hogy ha kell erőszakkal is gátat vessen a keresztyénségnek vagy azt akár meg is semmisítse. Ezért feltétlenül fontos, hogy maguk a keresztyének és szervezeteik, de a még demokratikusnak mondható kormányok is felemeljék a felháborodás és tiltakozás szavát és megtegyék a szükséges lépéseket a keresztyének — egyes estekben tömeges — üldözésének, ill. kiirtásának a megakadályozására. Államközi politikai vagy kereskedelmi kapcsolatok feltételei között a keresztyének ügye is kapjon helyet.

Sajnálatos, hogy mindezt eddig még

harmadfokú figyelemre se méltatták. De újabban bizonyos törekvés észlelhető arra nézve, hogy az amerikai kongresszus évenként jelentést kapjon a keresztyének helyzetéről. Tervbeveték olyan iroda létesítését, mely figyelemmel kíséri a keresztyének szabadsága alakulását az egyes országokban. Minderre törvényjavaslatot is terjesztettek a képviselőház elé. Egyébként is az amerikai követségek már utasítást kaptak, hogy folyamatosan kiértékeljék a keresztyénekkal való bánást abban az országban, ahol az Egyesült Államokat képviselik, s hogy közelebbi kapcsolatot építsenek ki az egyházak előljáróival. Feltehetően ebbe a keretbe illett bele az a két korábbi alkalom is, amikor e sorok írója résztvehetett a washingtoni Külügyi Intézetben Magyarországra készülő diplomatáknak a magyarhoni egyházakról való tájékoztató-szában.

Jóllehet mindenféle igazságtalanság és megkülönböztetés ellen küzdeni, s azok felszámolására minden erővel törekedni szükséges, ebben a komoly és súlyos helyzetben emlékeznünk kell Jézusnak tanítványait — e mai időkben élő hiveit is — figyelmeztető és biztató szavára:

“Boldogok vagytok, ha szidalmaznak és üldöznek titeket és hazugul minden rosszat mondanak ellenetek énérettem. Örüljete és örvendezzete, mert jutalmatok bőséges a mennyekben; így üldözték a prófétákat is, akik elöttetek voltak . . . Felépítem az én egyházamat és a pokol kapui sem diadalmaskodnak rajta” (Máté 5:11-12; 16:18).

—Többféle forrásból: Bernhardt Béla

Lapunkról

Hogy nyerünk-e előfizetőket, az megkérdőjelezhető, de olvasóink osztályozását szükségszerűen meg kell némileg változtatnunk. Ezért felhívjuk azoknak a helföldi — USA-beli és kanadai — olvasóink figyelmét, akiknek a címkéjén a törzsszám mellett “IC” jelzés található, hogy az év végével, 1996-os lejáratot jelezve a címszalagon, előfizető állományba helyezük őket. Régi alapelvünk szerint a lapot majd továbbra is kapják, de reméljük, hogy évi US\$6-ral vagy CD\$10-ral a lap fenntartásában készséggel résztvesznek; ezt előre is megköszönjük. A címszalagokat a decemberi számról igazítjuk ki. —Szerk.

— Így is lehet tanulni —

Köztudomású, hogy az amerikai iskolákban nincs olyan fegyelem, ami az eredményes tanításhoz szükséges lenne. Még az elemi iskolákban sem tudják a tanítók a fegyelmet fenntartani. Sok helyen tíz éven aluli tanulók fegyvert visznek az osztályukba. Még az alkalmazott iskolai rendőrök sem képesek a rakoncátlan tanulókat megfékezni. Ez fokozottan áll a középiskolákra és az egyetemekre is, ahol a családok mellett még kábítószerproblémák és szexbotrányok is vannak.

A közvéleménykutatás mindig nagyon szomorú, ha a tanulmányi eredményekről van szó, Jóltudott, hogy sok iskolában a jó jegyek csalással születnek. Még olyan híres iskolában is, mint a Tengerészeti Akadémia, megtörtént, hogy a 133 diák nagyrésze csalt a vizsgánál, amint azt a Tengerészeti Hivatal megállapította. Mind az államelnök, mind az alelnök az oktatás minőségének a feljavításáról beszél és hatalmas összegeket kívánnak erre a célra fordítani.

A komputer és az *internet* bevezetése kétségen kívül óriási tudományanyagot visz az iskolákba, de kérdéses, hogy különösen az *internet* nem vonja-e el a diákok figyelmét a rendszeres tanulástól, s ezzel a fegyelmet még jobban lazítja. Ha már a kormányzat nem tud sokat tenni az iskolai szellem és a fegyelem megjavítása érdekében, azért akadnak olyan főiskolák, ahol a diákok elhatározzák, hogy becsületesen viselkednek és a tanintézet jószellemét fenntartani igyekeznek.

A virginiai Stauntonban a *Mary Baldwin College* tanuló elhatározták, hogy nem hazudnak, nem csalnak, nem lopnak. Ezt a fogadalmukat beiratkozással aláírásukkal is megerősítik. Ezt a főiskolát a XIX. században alapították a Blue Ridge dombok lankáin a Shenandoah völgyre nézőben, Wilson Woodrow elnök szülővárosában. Jelenleg 1200 leánytanulója van. A diákok fogadalmukat rendkívül komolyan veszik, pl., írásbeli vizsgáikat tanárok jelenléte, felügyelete nélkül dolgozzák ki. Olyan rend van ott, ahogyan a 20 esztendőes Crigler Lisa elmondja, hogy

bármit bárhol kint lehet hagyni, ahhoz senki hozzá nem nyúl.

Azt a rendszert, amit a stauntoni diákok megvalósítottak, több tucat más főiskola is átvette, így a Princetonban, Riceben, és Stanfordban lévő egyetemek is. A legtöbb ilyen iskola az Egyesült Államok délkeleti részén van, Stauntontól nagyjából 50 mérföldnyi körzetben. A becsületszabályok ezeken a helyeken a diákok vérében van. Büszkéik iskolájukra, ahol tanulnak, és büszkéik családjukra. A 21 éves, harmadéves Meyer Susannah szerint édesapjának a kézfogása a szava is.

A főiskola szabályai szerint tehát tilos plagizálni, hazudni, csalni, lopni, és kötelesek jelenteni azt, aki a szabályokat megszegi. Mindenhol működik bizottság, amelynek a tagjai meghatározzák a követendő szabályokat. Így Stauntonban foglalkoztak az alkoholfogyasztás kérdésével is. A bizottságok szerint az eseteket nem lehet eltussolni, azokat jelenteni kell. A diákok általában elfogadják a hozott szabályokat, csak egyedül azt nem szeretik, hogy a szabálysértőket feljelenteni kötelesek. Sokak szerint ez árulkodás. De ez is a szabályok közé tartozik. Több diák úgy véli, hogy a hibát elkövető személy később az életben úgyis elszenvedti tetteinek következményeit, s az az ő saját gondja-baja lesz.

McCabe Donald, a Rutgers Egyetem tanára összehasonlította azokat a főiskolákat, ahol a diákok fogadalmat tettek, hogy becsületesek lesznek, azokkal, ahol ilyen rendszert nem vezettek be. Megállapítása szerint a diákok megvannak győződve, hogy tőlük függ a rendszer sikere és ennek előnyei vannak számukra.

A nemzetközi tanulmányi versenyeken az amerikai diákok általában hátul szerepelnek. Az amerikai oktatásnak nincs jó híre. Ezért örvendetes a stauntoni diáklányok mozgalma, s hogy ehhez egyre több főiskola tanulója csatlakozik. Remélni lehet, hogy a mozgalom szélesedik és ezzel az iskolai szellem, a fegyelem, és az oktatás színvonala is emelkedik majd.

—SZ.I., Florida

“Gondjaidra bízom a gyülekezetet!”

Baráti felkérésre és magyar evangélikus honfitársi szeretettől indítva vettem részt Rigneyné Szántó Ildikó ev. lelkész beiktatási szertartásán, a texasi Yoakumban, a Szent Kereszt nevű ev. gyülekezet templomában.

A térképet tanulmányozva megállapítottam, hogy lakóhelyemtől, Bulverdétől (San Antóniótól) kb. 100 mérföldre fekszik Yoakum. A beiktatás ideje június 8-án vasárnap du. 3 órára volt kitűzve. Még vasárnap reggel Istentisztelet után itteni gyülekezetünk lelkésze, Koenig Marvin pontosan eligazított, hogy hogyan találhatom meg legkönnyebben a templomot. Közben kiderült az is, hogy a Szent Kereszt Gyülekezet főlelkésze jó barátja, egykori osztálytársa.

Ebéd után elindultam és kényelmes vezetés után 1/3 körül megérkeztem Yoakumba. Mindjárt feltűnt a román stílusú templom, mely hatalmas méreteivel uralta a környéket. Őszintén mondhatom, hogy ilyen szép és impozáns evangélikus templomot még nem láttam itt Amerikában.

Az irodában találtam Van Antwerp Timótót, a gyülekezet lelkészét, aki bemutatkozás után behívta Ildikót. Ő nagy örömmel fogadott, mikor megtudta, hogy ki vagyok (mintha várt is volna . . .). Persze mindjárt magyarul kezdtünk társalogni egymással. Az irodában lévő két lelkész mosolyogva megállapította, hogy a nyelv kínainak hangzik nekik.

KOMPJUTERHALÁL

Már három német klinikán kísérleteznek azzal, hogy kompjuterre bízák — megfelelő adatok betáplálása után —, hogy eldöntse, érdemes-e, felesleges-e kritikus állapotban lévő beteget továbbkezelni, életbentartani. Angliában pedig már 50 intézetben hagyatkoznak a kompjuterre halálos betegek kezelésének a folytatását illetően, hogy a kapcsolatos költségeket igazolni lehet-e a “társadalom” felé. Az egyik berlini kórház intenzívosztályának az igazgatója szerint a kompjutert csak tanácsadásra használják fel, de a döntés felelőssége a kezelőorvosra hárul. •

A beiktatási szertartást Clark Stephen esperes végezte. Prédikációjában a lelkészi alázatról és ezzel kapcsolatban Krisztus nagycsütörtöki lábmosásáról, mint hasonlatról beszélt. Ezután történt meg a beiktatás az új társlelkész fogadalmételével. Végül az újonnan beiktatott lelkész osztotta az Úrvacsorát.

Az Istentisztelet után fogadás volt, amin szép számmal jelentek meg a gyülekezet tagjai. Alkalmam volt néhányukkal beszélgetni, s a beszélgetésekből nyilvánvalóvá lett, hogy nagy szeretettel fogadják Ildikót, mint új lelkészt. Amikor megtudták, hogy én is magyar vagyok, örültek, hogy valaki jelenvan új lelkészük nemzetiségéből.

Még volt alkalmam Ildikóval is beszélgetni. Nagy örömét fejezte ki, hogy magyar evangélikus hittestvére is jelen lehetett a beiktatáson, amihez hozzátette, hogy én képviseltem otthon — Légrádon — lévő családját, s hogy a szülei igen fognak örülni, amikor megírja nekik jelenlétemet. Említette Ildikó, hogy az ifjúsággal való foglalkozás lesz szolgálatában a fő feladat. Kedves volt megismernem férjét, Carlóst is; ő azonban nem beszél magyarul. Mielőtt búcsút vettünk egymástól, Van Antwerp lelkész fényképet is csinált rólunk. Búcsúzóul megöleltük egymást, kérve Istent segítségét új munkájához. Majd kocsiba ültem és elindultam vissza, Bulverdébe.

Amint fogytak a mérföldek, közben azon gondolkodtam, hogy milyen is az élet. A jó Isten — kifürkészhetetlen akaratából — ezt a fiatal magyar evangélikus lelkészt ide rendelte Dél-texasba. Itt idegen nyelven hirdeti az Igét, neveli az ifjúságot, és magyar mivoltát megtartva kiválóan illeszkedik ebbe az új közösségbe, Isten dicsőségére.

—Dr. André László

**Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia nevében is szeretettel és áldáskívánással köszöntjük Rigneyné Szántó Ildikót társlelkésszé való beiktatása alkalmából, lelkészi szolgálatának kezdetén. Vele együtt köszöntjük férjét, Carlóst is, aki a rendszeres teológia doktori kandidátusa. —BB.*

†Dr. Andorka Rudolf

1931—1997

Július 10-én temették el Budapesten dr. Andorka Rudolf akadémikust, a közgazdaságtudományi egyetem rektorát, a magyarhoni evangélikus egyház nemrégien befejeződött Zsinatának világi elnökét.

Andorka Rudolf evangélikus családban nevelkedett. Apja a II. világháború előtt hazánk madridi nagykövete volt, a háború kitörésekor Londonba hívták emigráns szerepet szánva neki, de ő hazament. Otthon a németek koncentrációs táborba hurcolták, majd amikor onnan szabadult, a megváltozott rezsim ellenségként kezelte őt is, családját is. Először börtön, majd internálótábor, s végül az egész család kitelepítése következett. Ilyen élmények és körülmények alakították Andorka Rudolf életpályáját, aki tanulmányait csak mint fizikai munkás folytathatta és végezhetette el. Az 1956-os szabadságharc után ő is börtönbe került. Csak a hetvenes években jutott olyan munkához, ahol szociológiai képességeit kifejezhetette, előbb a statisztikai hivatalban, majd az egyetemen oktatóként tevékenykedett. Az az értelmiségi volt, akit ugyan többször hívtak és biztattak arra, hogy Nyugaton gyümölcsöztesse tudását, ő azonban maradt. Maga mondta egy interjúban: “Úgy éreztem, hogy magyar vagyok és nekem itthon van a helyem.”

A nyolcvanas évek végén rohamosan emelkedett tudományos súlya és tekintélye. 1990-ben választották akadémikussá, 1991-ben az Országos Tudományos Kutatási Alap elnökének, majd a Közgazdaságtudományi Egyetem rektorának hívták el. A Nemzetközi Szociológiai Társaság vezetőségének is tagja volt. A bp.-deákteri ev. gyülekezetben volt presbíter és országos egyházi kiküldöttként lett a Zsinat tagja. A Zsinat megalakulásakor vállalta el a világi elnöki tiszteletet, melyet a Zsinat zárónapjáig hűségesen teljesített is. Utolsó nyilvános szereplése, előadása éppen a Zsinatot záró, értékelő beszéde volt. Tíz nappal a szolgálata után, június 30-án hívta haza Isten megfáradt szolgáját. Rektor ideje is éppen ezen a napon járt le. Betöltötte, amit vállalt, ami rábízott.

Hálát adunk azért, hogy eddig közöttünk volt és azért, ahogy közöttünk volt. A mindenható és irgalmas Isten tartsa Andorka Rudolfot továbbra is kezében.

—Az “Evangélikus Élet” után

IMÁDKOZZUNK!

Istenünk, a Benned reménykedők ereje! Hallgasd meg könyörgésünket, mert Nélküled semmit sem tehetünk! Segíts meg minket kegyelmeddel, hogy megtartsuk parancsolataidat, és így tetszésedre legyen akarsunk és cselekvésünk. Az Úr Jézus Krisztus által, Aki Veled és a Szentlélekkel él és uralkodik örökkön örökké. Ámen.



Isten hozta!



A nyárnak a múlása azt is jelenti, hogy ismét alkalmunk lesz körünkbe fogadni ösztöndíjas ev. teológusokat, akik egyévi tanulmányra érkeznek Csikágóba, az ottani *Lutheran School of Theology at Chicago* nevű főiskolára. Az 1996/97-es tanévben a nagyállói Molnár Erzsébet és az orosházi Lázár Zsolt élt közöttünk. Mindketten meg



szerezték a bölcsész-magiszteri minősítést. Ehhez szívvel gratulálunk!

Ezen a helyen szeretettel köszöntjük **Szakácsné Halmágyi Viktóriát** a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem IV. éves hallgatóját. Férje Szakács Tamás, a Monori Ev. Gyülekezet lelkésze, aki Bénye, Káva, Monorierdő, és Vasad gyülekezeteit is gondozza. Közvetlen családjában van még két testvére, ahogy jelezte, reméli, hogy a második megszülethetik, mielőtt amerikai útjára indul.

Viktória budapesti születésű. A Bp.-Kelenföldi Ev. Gyülekezet tagjaként érintette meg a Szentlélek hívása a lelkési szolgálatra. Konfirmáló lelkésze id. Bencze Imre volt. Érettségét a Kossuth Zsuzsa Egészségügyi Szakközépiskolában tett; az ott szerzett kórházi élményei csak megerősítették számára a lelkési elhívást.

Viktória azok sorában van, akik már az elmúlt öt évben is a *Fuchs Frigyes és Irén Alapítvány* ösztöndíjasaiként tanulhattak egy-egy évet az említett teológián. Ő ennek az alapítványi ösztöndíjnak immár a hatodik évben az élvezője. Az 1997/98-as tanévben tanuló társa lesz még Nagy Zoltán V. éves teológus Rimaszombatról és ismét Molnár Erzsébet V. éves teológus (Erzsébet a hittud.-magiszteri oklevél elnyerésére készül majd).

Isten áldását kívánjuk itteni tartozkodásukra, tanulmányaikra, s velük együtt köszöntjük távolbanélő szeretteiket is. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia nevében: **Bernhardt Béla főesperes**

*Kihaszználva az alkalmat, köszönetünkkel illetjük a Csikágóban élő Tomaj-házaspárt, teológusaink Gusztibácsiját és Márianénijét, kik szívük és otthonuk kitérésével szeretettel gondozzák a hazájuktól messzire került fiatalokat.

100 x \$100 = SZÁZSZORSZÉP

Tízéve volt utoljára, hogy az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia az *Erős Vár* olvasóihoz fordult szíves és bőkezű adományokért pénzállományának a feltöltésére.

Most megint hasonló helyzetbe került az AMEK: tartalékai fogyóban vannak, sajtó- és a leszfűkült misszió is alig képes ellátni, ami még szolgálatát igényli. Különösebb gondunk az *Erős Vár* megjelenésének a biztosítása, a magyar evangélikus ügyek képviselete és szemelőtt való tartása országos vonatkozásban, szórványgondozás (telefonon és levélben), hazai kapcsolatok ápolása, teológiai ösztöndíjak felkutatása és hasznosítása, adományok közvetítése, s egyéb más alkalmi szolgálat.

A kérés tehát az, hogy mindezekhez állhasson anyagi keret rendelkezésre. Vagyis kérem az *Erős Vár* olvasóit, hogy ezúttal az **Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia** javára szíveskedjenek adakozni, kisebb-nagyobb adományokkal. Aki megengedheti magának, azt kérem, szíveskedjék \$100-t beküldeni, hogy minél hamarabb elérjük a "kampány" célösszegét, a \$10,000-t, ha akad még hatvan ilyen nemes adakozó — gondolom és remélem akad...

Minden adományt az *Erős Vár*-ban folyamatosan nyugtázzunk: aki úgy jelzi, annak az adományát emlékadományként. Minthogy az adományok az adóalapból levonhatók, szíveskedjenek csekket, pénzesutalványt a következőképpen kiállítani és küldeni:

(Az USA-ból és külföldről) **Hungarian Conference—ELCA, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505.** A "memo" vonalra írjanak ennyit: AMEK.

(Kanadából) **Hungarian Lutheran Church, 40 Shady Lane Cres., Thornhill, ON L3T 3W7.** A "memo" vonalra szintén írjanak csak ennyit: AMEK.

Szíves figyelembe még: Ilyen adományok függetlenek minden másról, vagyis ezek nem számítanak előfizetésnek, felülfizetésnek, hátralékos előfizetések kiegyenlítésének, vagy akár AMEK tagsági díjnak; egyszerűen és egyenesen az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia szolgálata folytatását biztosítják.

Az AMEK léte és munkája Istentől ihletett szolgálat, ezért az Ő nevében szól a kérés az adakozásra, hiszen az Igéből olvassuk: "A jókedvű adakozót szereti az Isten" (2Kor. 9:6-7).

Az eddig vett adományokért, a jövőbeniekért előre is, hálás szívvel mondok köszönetet.

\$1,046.00: Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház (Toronto ON; számítógép vásárlására). **\$100.00:** Ketzán Tibor (Sewickley PA). Eddig összesen: \$4,086.00.

— **Bernhardt Béla főesperes**
az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia elnöke



A torontói magyar evangélikus gyülekezet 70 éves jubileumán

(balról jobbra:) **Dr. Kőrös János** gyülekezeti jegyző, **Ft. Jaschkó Balázs** r.k. plébános, **Bottlik Józsefné** gyülekezeti másodfelügyelő, **Nt. Bernhardt Béla** főesperes-gyülekezeti lelkész, **Ft. dr. Huras William** egyházkerületi püspök, **Nt. Vass Zoltán** ref. lelkész, **Nt. Horváth Lóránd** ref. lelkész, **Bakó László** gyülekezeti pénztáros. [Synod Photo, április 27-én.]

Olvasóink szíves figyelmébe:

Lapunk új címe:

"Erős Vár", P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$6 a year by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkeikért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadában és egyéb külföldön évi 8 US dollár, tengerentúl légitársaság évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corp., 9527 Madison Ave., Cleveland, OH 44102. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címére küldendő:

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

Meghalt értünk

“Mert amikor még erőtlenekek voltunk, a rendelt időben meghalt Krisztus értünk, istentelenekért. Hiszen még az igazért is aligha halna meg valaki, bár a jőbért talám még vállalja valaki a halált. Isten azonban abban mutatta meg irántunk való szeretetét, hogy Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor bűnösök voltunk” (Róma 5:6-8).

A II. világháborúban történt a következő eset: Az egyik koncentrációs táborban sorba állították a foglyokat és minden második embert kihívtak a sorból, hogy azután gázkamrába kísérjék őket és ott végezzenek velük. Egy Kolbe nevű katolikus pap — aki szintén a kiállított foglyok közé tartozott — kiszámolta, hogy ő az életben maradók közé sorolatik. De a mellette álló többgyermekes családapával az utolsó pillanatban helyet cserélt, így az megmenekült, mert társa, a pap, vállalta miatta a halált. Ez az akkor csodás módon megmenekült férfi néhány éve hunyt el — még 50 esztendővel kapott ajándékba az Úrtól.

Jézus at mondja: “Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja a barátaiért” (János 15:13). Jézus barátainak nevez bennünket és beavat az isteni titokba. Megosztja velünk azt a bensőséges viszonyt, mely közte és az Atya között fennáll.

Barátainkért mi is sok mindenre képesek vagyunk. Segítünk nekik, ha bajban vannak. annak árán is, ha emiatt kényelmes helyzetünkben mozdulnunk kell. Áldozatot is képesek vagyunk olykor hozni, hogy a másoknak ezáltal örömet szerezzünk. Jézus barátsága ki mondhatatlanul több ennél.

Ő az, Aki jobban ismer minden egyes embert, mint ahogyan arra az ember a legkövetesebb, legkritikusabb önismerettel eljuthat. Jézus — legigazibb barátunk — rávilágít életünk legnagyobb gondjára. Minden ember csak akkor élhet teljes életet, ha az Atyával való kapcsolata rendeződik. Jézus azért jött a világba, hogy elmondja, mennyire szeret bennünket a mi mennyei Atyánk. Beteljesítette az az ígéretet, melyet Isten öröktől fogva adott. Életet, való-

di, kiteljesedett életet ajándékozott nekünk halála által. Életét adta barátaiért, értünk, egyszer s mindenkorra.

Élet és halál összetartoznak. Nem egymással szemben álló fogalmak. Ha közvéleménykutatást tartanánk erről a kérdésről, az életet pozitív, színes, energikus, fénytel teli valóságnak jelentenék ki legtöbben. A halál rettenete pedig komor, mozdulatlan, ijesztő jelzőket hordoz magában. Az élet, bármennyire is nehéz “dolog”, mégis örömteli, reményekkel és lehetőségekkel teli fogalom. Minden egyes élet új ajándék, új csoda. A halál pedig a végzetes vereségről beszél. Az elmúlás, a fájdalom mélyen lesújtja az embert. Ez lenne életünk végső célja? Jó-rossz körülmények között, boldogan-szomorúan leélni néhány évtizedet . . . Jézus értünk vállalt megváltó tette választ ad kérdésünkre. Az Ő halála olyan halál, mely életet ad. A Belőle fakadó étellel élhetünk napról-napra.

Pál apostol mondja: “A mi ömberünk megfeszítettet Vele, hogy megsemmisüljön a bűn hatalmában álló test, hogy többé ne szolgáljunk a bűnnek . . . aki meghalt, az meghalt egyszer s mindenkorra, aki pedig él, az az Istennek él. Ezért tehát ti is azt tartjátok magatokról, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennel a Jézus Krisztusban” (Róma 6:6.10).

Ígéret ez, melyben bízhatunk, bármilyen sors is jusson osztályrészül számunkra. Életünket alapozhatjuk erre a megváltó kereszthalálra. Ebből a meggyőződésből pedig új életbölcsület születhet. Ebben a rendben az Isten iránti elkötelező szeretetből kortársaink, barátaink, útitársaink iránti önzetlen önfeláldozó keresztyén gyakorlat valósulhat meg.

—Laborcziné Sztankó Gyöngyi
nyíregyházi ev. lelkész

NB Nt. L. Sztankó Gyöngyi júniusban a nyugatoldali magy. ev. parókia vendégeként járt Clevelandban, amikor az AMEK részéről is alkalmunk volt köszönteni. Kértük írását, amit most köszönettel közlünk. bb

A “Fasor” Bécsben

Különösen ünnepélyes keretek között emlékeztek meg idén március 15-éről a bécsi magyarok, mert ekkor került sor Bessenyei György testőrír (1747–1811) mellszobrának leleplezésére is, születésének 250. évfordulója alkalmából. Még 1994. októberében vetette fel a szobor gondolatát dr. Smuk András, az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége főtthkára Sümegi Györgynek, a művelődési és közoktatási minisztérium képzőművészeti főosztálya akkori vezetőjének, kinél az ötlet tetté is vált. Fekete Tamás szobrászművész alkotását, mely Bécs első magyar köztéri szobra, most a minisztérium ajándékozta a szövetségnek. Közös osztrák–magyar műsor emelte ki az esemény történelmi, kulturális, és szimbolikus jelentőségét. A nagy hagyományú *Deutschmeister* zenekar a Rákóczi-indulót játszotta, dr. Erdődy Gábor miniszteri biztos németül méltatta a magyar felvilágosodás nemzedékét, Deák Ernő, a Szövetség elnöke pedig magyarul vont párhuzamot a múlt és a jelen, az európai elkötelezettség és a kettős identitás között. Az ausztriai magyar egyesületek, cserkészek kétnyelvű számai után a bécsi Collegium Hungaricum meghívottjaként a Budapesti Evangélikus Gimnázium — a “Fasor” —

Arany János Köre tett biznyságot kulturális színvonaláról, előadva Bessenyei: *Der Amerikaner* c., németnyelvű művének részleteit, majd “huszáraik” és “parasztlányaik” dübörgő verbunkosa aratott óriási sikert. Az osztrák és a magyar himnusz hangjai zárták be a maradandó emléket hagyó ünnepélyt.

Bécs utcáin *Deutschmeister* és huszár egyenruhák egymás mellett, magyar és osztrák himnusz közösen — ez jelképszerűen bizonyítja, hogy Magyarország Európához tartozott és tartozik

—Dr. Irányi Béla, Sváje

ÉRTÉKES KIADVÁNYOK

Gémes István stuttgarti ny. lelkész, a Nyugateurópai Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközösségének az elnöke szerkesztésében gyors egymásutánban jelent meg a *Koininia* c. lelkészkiadvány 42., 43., és 44. száma. Mindegyik egy-egy hosszú tanulmányt tartalmaz: Dr. Pósfay Györgytől: Az amerikai ev. egyház történetének vázlatja, Gémes Istvántól: A szorongó ember, és D. Terray Lászlótól: Misszió és hitvallás címen. •

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• Józsa Márton ny. lelkész 80., Roszik Mihály ny. lelkész 75., Vető Béla ny. lelkész 70., Ittész Gábor győr-nádorvárosi és Muntágné Bartucz Judit bp.-fasori lelkész 65., dr. Barcza Béla hatvani lelkész 60., valamint id. Fasang Árpád zeneszerzőt és zenepedagógust 85. születésnapja alkalmából köszöntötték az ev. egyházban.

• A május 30/31-én tartott utolsó törvényalkotó ülését követően, június 21-én ünnepélyes záróülésen fejezte be munkáját az 1991-ben összehívott evangélikus zsinat. Tizenegy törvényt alkotott. Küldetése egyházi rendszerváltásban állott. Jogi normába öntve nyilvánította ki, hogy végérvényesen szakított a korábbi kádárista rendszerrel, s mindazzal a korlátozással és ferdítéssel, amit ez a fogalom takar, illetve kifejez. Gyakorlattá tette azt az elvet, hogy törvényt csak törvénnyel lehet megváltoztatni, vagyis ezentúl állandóan lesz megválasztott zsinat, melyet bármikor összehívhatnak előadódó törvényalkotási munkák elvégzésére. Az állandó zsinat tagjainak megválasztására szeptemberben kerül sor.

• Kisfaludon új templomot szentelt, Zalagerszegen felújított 90 éves templomát vette újra használatba, Kemenes-pálfán alapkövetéssel kezdte meg új temploma építését az ünneplő ev. gyülekezet.

• Az Evangélikus Világszövetség júliusban tartott hong-kongi nagygyűlésén a magyarhoni ev. egyházat D. dr. Harmati Béla püspök (a gyűlésen az első szekció vezetője), Pangyánszky Ágnes lelkész, EVSZ tanácsstag, Szirmai Zoltánné külügyi osztályvezető, mint női küldött, és Korányi András teol. hallgató mint ifjúsági küldött képviselte. Joób Máté lelkészjelöltet a rendezők munkacsoportjába hívták meg. A nagygyűlést záró Istentiszteleten az igehirdetés szolgálatát Pangyánszky Ágnes lelkész végezte.

• Szarvason az újtemplom felszentelésének a 100., Szakonyban volt lelkészük, Rác Ernő felszentelésének 60. évfordulóját ünnepelte meg az ev. gyülekezet. Az utóbbi helyen az ünnepi

szolgálatban résztvett a jubiléummal együtt fia és unokája is, Rác Miklós nádasi lelkész és Rác Dénes nagygyeresdi segédlelkész.

• D. Szebik Imre püspök Nyíregyházán szentelte fel ev. lelkésszé Joób Mátét, Krška Mária, és Szmolár Attila végzett teológusokat.

• A Magyarországi Evangélikus Egyház és a Jugoszláviai Ágostai Hitvallású Tót Evangélikus Egyház ún. szándéknyilatkozatban tette közzé az egyházi élet különböző területeire vonatkozó

MINDEN RENDBEN!

Így látja a magyarok helyzetét a Felvidéken Filo Julius tót orsz. püspök az Evangélikus Világszövetség hírközlőnyének adott nyilatkozatában. A vonatkozó kérdésre Filo püspök felsorolta, hogy a magyaroknak mennyi iskolájuk, milyen politikai és társadalmi intézmények vannak, s hogy a magyarok se-hogy sincsenek korlátozva. Elfeledkezett arról, hogy a tót kormány miféle nyelvtörvényt alkotott, hogy hány iskolát bezártak, hogy mennyire korlátozzák a magyar tanári kart és elbocsátásokkal csökkentik, hogy megtagadják a kétnyelvű iskolai bizonyítványok kiadását, hogyan igyekeznek a déli részek magyar tömbjét bomlasztani. Szerinte a magyar kisebbségnek a "szabadsága" meghaladja az Európa Parlament előírásainak a mértékét. Ezzel szemben magyar körökből úgy tartják, pl., hogy a felvidéki magyar evangélikusságnak, ahogy éppen az 1 millió körüli összmagyarságnak is, az egyik legnagyobb veszedelme a "szlovakizáció" (hogy ne eltótosítást írjunk). Filo püspök érintette a II. világháború utáni magyar-tót lakosságcsere 50. évfordulóját is, s erre nézve is feledékenynek bizonyult abban a tekintetben, hogy a magyarokat a Trianonban elorzott Felvidékről erőszakkal és kisemmizve telepítették ki, míg a magyarországi tótok önkéntesen, minden holmijukkal telepedhettek át a Felvidékre, az akkori Csehszlovákiába. Legnagyobb részük egyáltalán nem igyekezett "hazatérni"! A nemrég megkötött magyar-tót ev. egyházközi egyezmény szellemében Filo püs-

együttműködési tervét. A nyilatkozatot magyar részről D. dr. Harmati Béla elnöklő püspök és tót részről Mag. Valent Ján püspök írta alá. Valent püspök kíséretében volt Dolinszky Árpád, a bácska-bánsági magyar ev. gyülekezetek esperese, Dolinszky Árpádné bajsai lelkész, és Kollár Ján lelkész Bácska-palánkáról. Magyar részről a tárgyalásokon résztvett még D. Szebik Imre püspök, Táborszky László esperes, és Szirmai Zoltánné külügyi osztályvezető. A megbeszéléseken az Evangélikus Világszövetséget dr. Görög Tibor lelkész, európa-titkár képviselte.

pöknek jobban kellene emlékezni arra, hogy mi minden nincs rendben újonnan keletkezett "országában".

Bizonyos nemzetközi és ökumenikus egyezmények értelmében a felvidéki Csízen ökumenikus központ, s e központon belül több különféle szekció is létesült. Ezek egyike a Felvidéki Magyar Evangélikus Misszió, mely a felvidéki magyar evangélikus gyülekezeteknek, szórványoknak az érdekképviseletét szándékozik ellátni. Ennek a Misszióknak a vezetője mag. Kováts Róbert tornaljai ev. lelkész. Lapjuk neve "Új Jeruzsálem". A Misszió eddig feltételezett taggyülekezetei: Tornalja, Kuntapolca, Sajógömör, Ipolyszakállos, Farnád, Alsószelei, és Pozsony. A Misszió működési rendjének a rögzítésével valamennyi felvidéki magyar evangélikus gyülekezet és szórvány bevonásával számolnak. •

HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓ

Szeretettel és áldáskívánással köszöntjük házasságuk 50. évfordulóját alkalmából dr. Vajta Vilmos ny. ev. professzort és feleségét, Ryberg Karint, akiknek a svédországi Remmenedalban 1947. július 12-án volt az esküvőjük. Az esküvőn résztvett néhai D. Ordass Lajos püspök és néhai dr. Jánossy Lajos hittudományi dékán is. Dr. Vajta Vilmos hosszú ideig az Ev. Világszövetség teológiai osztályának igazgatója, majd az EVSZ teol. kutatóintézetének vezetőprofesszora volt, s egyideig betöltötte a Külföldi (Európai) Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközössége elnöki tisztségét is. •

†Tollas Tibor

1920—1997

A nyugati magyar emigráció egyik kimagasló íróját és vezéralakját vesztette el *Kecskéssy Tollas Tibor* halálával. 1920. december 21-én született a borsodmegyei Nagybarcán. Apja Kohlman Tamás ezredes, anyja Kecskéssy Jolán, kinek nevét 14 éves korában vette fel. Középiskoláit Köszezen, majd Sopronban a Rákóczi Ferenc honvéd reáliskolai intézetben végezte. Budapesten a Ludovika Akadémián 1941-ben hadnaggyá avatták. Hadibeosztásban 1945-ben mindkét kezére megsebesült. 1947-ben hamis vádakkal letartóztatták és tíz évre ítélték, amiből kilenc évet a pesti gyűjtőfogházban, a váci börtönben, s a tatabányai rab-bányában töltött le. Az 1956-os szabadságharc tette lehetővé szabadulását. 1956. december 1-én megjelent Münchenben szerkesztésében a *Nemzetőr* c. folyóirat, aminek haláláig megszakítás nélkül szerkesztője és kiadója volt. Több verseskötete is megjelent: "Forgószelemben", "Hazafelé", "Varázskör", s mások. Írásai mindenkor megalkuvásnélküli, forró hazaszeretetéről, magyar népének hűséges szolgálatáról tettek bizonyosságot. 1958-ban megnősült, a házasságból három gyermek született. 1997. július 18-án bekövetkezett halála hírére megdöbbenéssel vették a magyarok világszerte. Hamvait szülőfalujában, Nagybarcán helyezték örök nyugalomra. Nyugodjék békében és a kegyelmes Isten vegye őt körül az örök világosság fényével. SM

INNEN—ONNAN

- Aszódon az evangélikus gimnázium az új tanévet új épületben nyitja meg. A könyvtárhoz széles körben kéri a szépirodalmi, szakirodalmi könyvek, lexikonok, szótárak, stb., adományozását. Orosházán pedig az egykori ev. gimnázium alapításának a 60. évfordulójának szeptemberi megünneplésére hívják a volt tanárokat és diákokat.
- Keresik és jelentkezésre kéri az egykori budapesti Protestáns Árvaház volt lakóit, hogy méltón ünneplhessék meg az árvaház épülete fennállásának 120. évfordulóját.

Adományok nyugtázása

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Köszönettel nyugtazzuk az 1997.május 21-e és július 31-e között az előfizetéseken felül beérkezett adományokat:

\$100: Czokoly Istvánné (Euclid OH), dr. Irányi Béla (Grindelwald Svájc). \$94: Koszta György (Fairfield CT). \$50: Ketzán Tibor (Sewickley PA). \$40: Dr. Papp Gábor (Rocky River OH). \$35: Nyárády Tamás (Edmonton AB). \$20: Markovics István (Spring Hill FL). \$14: Dr. Szécsény Sándor (Roswell GA). \$5: Must Mihályné (North York ON). \$4: Özv. dr. Kassay-Farkas Pálné (Garfield Hts OH), Kálmán Szabolcs (Lakewood OH). \$2: Krivatsy Pálné (Asheville NC). \$1: Császár Ilona (Buffalo NY).

• EVANGÉLIKUS ISKOLÁKRA

Bp.—Fasor. \$100.00: Dr. Konkoly László (Berwyn PA.) Eddig össz.: \$11,359.00.

• A.M.E.K. TAGSÁGRA

1999: Dr. Szabó Imre (Lake Placid FL).

Szíves tájékoztatás! Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat Erős Vár névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konfereencia a hazai ev. egyházi iskolaügy és az ev. egyházi segélyszolgálat javára (felesben megosztva a magyarországi és az erdélyi magyar ev. egyház között) szívesen továbbít adományokat. Csekket, pénzesutalványt **Hungarian Conference—ELCA** névre és **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505** címre kell küldeni. A csekken kérjük az iskolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktér, Fasor, Győr, Nyíregyháza, Orosháza) vagy a segélyszolgálatot ("Segély") megjelölni. Minden adományért hálás köszönetet mondunk. ☑

• Budahegyvidéken Bácskai Károly az ev. gyülekezet új lelkésze.

• A "fordulat" óta visszanyert békéscsabai ev. gimnáziumban az idei tanév végével volt az első ballagás. A nagyszabású ünnepségen résztvettek testvériskolák kiküldöttei is, a németországi Kasselből és a felvidéki Eperjesről.

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: **Juhász-Shepherd Ferenc**
Templom és lelkési hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet délelőtt 10 óra-kor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: **Tamásy Zoltán**

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkési hivatal: 3245 West 98th St. (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul.

"Ahogy a pásztor megkeresi az elveszett bárányt, úgy keresse meg az ember is felebarátját. Gyalázatát tisztességével fedezze el. Bűnét kegyességével takarja be. Ehelyett ma sárga földig szólják egymást, akik összejönnek. Ezzel akarják megmutatni, mennyire gyűlölik a bűnt. Férfiak, ha találkoztok, ne rágalmazzatok senkit. Ti asszonyok is, ha összejöttök, fedezték el a másik szegényét és ne ejtsetek sebet, melyet be nem gyógyíthatok. Ha tetten érsz valakit a szobában, dobd rájuk köntösödöt és tedd be az ajtót. Mert te is ezt vámad mástól. Krisztus is ezt teszi. Csendesesen hallgat és elfedezi bűneinket. Pedig, de megbélyegezhetne! Lábával tapodhatna! De nem teszi. Ti se tegyétek..." (Luther: Jer, örvendjünk.) • Ezekkel a gondolatokkal köszöntjük a lap olvasóit, s adja meg az Úristen, hogy amikor alkalmakat hirdetjük, ilyen lelkiütle lakozzék bennünk. • Minden vasárnap szeretettel hívjuk testvéreinket Istentiszteleteinkre. • Nagy örömmel köszönjük meg kedves asszonyainknak és férfitestvéreinknek, akik segítségükkel és szeretetükkel lehetővé tették, hogy gyülekezeti piknikünk szépen sikerüljön. Áldásos együttlét volt, szabadteri Istentisztelettel, utána finom ebéddel. 78 résztvevővel. • Megszomorodva, de a feltámadásba vetett hittel búcsúztunk dr. Kovács Károly testvérünkötől, akit magához szólított a Mindenható. Ő adjon neki örök életet, a gyászolóknak vigasztalást. • Már most szeretettel hirdetjük, hogy **szeptember 3-án lesz a nők bibliaórája este 7 órai kezdettel.** Örömmel látunk és fogadunk minden kedves nőtestvérün-



A MEGTALÁLT BIBLIA

A Tyndale William által angolra fordított Újszövetség 1526-ban megjelent első kiadásának egy példányát megtalálták a württembergi állami könyvtárban. Ebből a Bibliából csak három példány létezéséről tudnak. Angol részről ráadásul még igazolták is, hogy a most megtalált Újszövetség szövege teljes, s mint ilyen az egyetlen, amely elkerülte a kereken háromezer példány bezúzását, amit 1526 késő őszen az akkori canterbury érsek rendelt el. Tyndale állandó zaklatások közepette fordította le a Bibliát. Hitvalló magatartásáért 1536-ban Belgiumban fogták el és Brüsszel közelében ki is végezték. •

ket. • **Aratási hálaadó ebédet tart az Oltáregylet Szebach Etelka vezetésével szeptember 21-én 12:30-kor.** Előtte az Istentiszteleten hálát adunk az Úristennek a mindennapi kenyérért. Nagy szeretettel hívjuk testvéreinket erre az ebédünkre is. Jelentkezni lehet v. Kemes László főgondnoknál (741-0392) vagy a lelkeszi hivatalnál (961-6895). • Áldja meg az Úristen minden kedves testvérünket szép nyárral, felfrissüléssel, lelki megújulással. — TZ&É.

* * *

TORONTOLelkész: **Bernhardt Béla** főesperes

Beszolgáló lelkész: **Tamásyné Molnár Éva**
Templom: 116 Bond Street. Lelkeszi hivatal
 (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel/fax: (216) 221-3178. Felügyelő: **Dr. Raschka László**, tel.: (416) 783-6938. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

Mire e sorokat olvassák, a nyárból már kifelé indulóban vagyunk, s előre kell tekintenünk a szeptemberrel kezdődő újabb gyülekezeti évad felé. Istentiszteleteink sorozata szeptember 14-én kezdődik meg. Ezalkalommal az Úrvacsora is kiszolgáltatásra kerül. Szeretettel várjuk hittestvéreinket hálaadásra a nyár örömeiért és bánataiért is, megerősítésre az előttünk való időkre. Az Istentisztelet, mint szokásos, du. 4 órakor kezdődik. • Az Élet és Halál mindenható Ura a mennyei hazába hívta június 20-án, 77 éves korában Barbier Lajos kedves testvérünket. Gyülekezetünknek hűsége orgonistája volt 1971 és 1989 között, noha a nekünk "szállást adó" Első Evangélikus Gyülekezethez tartozott. Szerette gyülekezetünket és mi is szeretők megbecsüléssel viszonyoztuk ragaszkodását. Tizenkilenc éven át egyetlen Istentiszteletünkről sem hiányzott! Jézus Krisztus feltámadása legyen a hozzátartozók és mindnyájunk hitének bizonyossága és vigasza. Testvérünknek pedig fényeskedjék az örök világosság. • E lap egyéb helyén is közlünk ahhoz hasonló fényképet, mely a Keleti Egyházkerület híradójában, a *Eastern Synod* nyári számában jelent meg gyülekezetünk 70. évfordulójának az ünnepéről. Jólesik, hogy Egyházkerületünk egésze is tudomást szerezhetett a mi jubileumunkról. • Örvedetes jelenség, hogy az utóbbi hónapokban Istentiszteleteink látogatottsága észrevehetően növekedett; a résztvevők között kedves alkalmi vendégeket is köszöntöttünk. Adja a kegyelmes Isten, hogy az Ő imáadásának buzgóssága bennünk meg ne lanyhuljon. • "Az én lábammak szövéténeke a Te igéd, és ösvényemnek világossága... Uram, szeretem a Te házában való lakozást, és a Te dicsőségéd hajlékának helyét" (Zsoltár 119:105 és 26:8). — BB.

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA

1997. szeptember 15.

*

Hírek, gyülekezeti hírek, cikkek időbeni beküldését ezúton is kéri

—a Szerkesztőség.

Mindennapi kenyér*Útmutató a Biblia olvasásához***1997. SZEPTEMBER**

1. Ézsaiás 40:15-25 – Ezsdrás 5:1-17
2. Galata 5:16-23 – Ezsdrás 6:1-22
3. 1Timóteus 1:12-17 – Ezsdrás 7:1-28
4. 3Mózes 9:22-10:5 – Haggeus 1:1-15
5. Márk 1:40-45 – Haggeus 2:1-9,20-23
6. 1Kronikák 29:9-20 – Nehémiás 1:1-11

PÜNKÖSD UTÁNI 16. VASÁRNAP

Heti ige: 1Péter 5:7

7. Jakab 1:17-27 – Márk 7:31-37
8. 1Királyok 17:7-16 – Nehémiás 2:1-20
9. 1Timóteus 6:6-11a – Nehémiás 4:1-17
10. 1Mózes 2:4b-15 – Nehémiás 5:1-19
11. Példabesz. 30:5-9 – Nehémiás 8:1-18
12. 1Korinthus 7:20-24 – Neh. 9:1-3,32-37
13. 15. Zsoltár – Nehémiás 10:1,29-40

PÜNKÖSD UTÁNI 17. VASÁRNAP

Heti ige: 2Timóteus 1:10

14. Ézsaiás 50:4-10 – Márk 8:27-35
15. Márk 6:14-29 – Lukács 12:1-12
16. Jób 5:17-26 – Lukács 12:13-21
17. Róma 4:18-25 – Lukács 12:22-34
18. Jakab 1:2-12 – Lukács 12:35-48
19. Ézsaiás 49:14-21 – Lukács 12:49-53
20. Jakab 5:9-11 – Lukács 12:54-59

PÜNKÖSD UTÁNI 18. VASÁRNAP

Heti ige: 1János 5:4

21. Jakab 3:16-4:6 – Márk 9:30-37
22. 1Mózes 32:23-32 – Lukács 13:1-9
23. 1János 4:4-11 – Lukács 13:10-17
24. Márk 9:17-27 – Lukács 13:18-21
25. Ézsaiás 49:7-13 – Lukács 13:22-30
26. János 9:35-41 – Lukács 13:31-35
27. Efézus 4:1-6 – Lukács 14:1-6

Hogy mennyi az évi előfizetés és

hová kell azt küldeni?

Az USA-ban 6 dollár

Kanadai címre és külföldre

US\$8 vagy CDS10

Külföldre légitartás

US\$15

ERŐS VÁR

P. O. Box 770828

Lakewood, OH 44107-0038

ERŐS VÁR
 P O BOX 770828
 LAKEWOOD OH 44107-0038
 RETURN SERVICE REQUESTED

ELŐFIZETÉSE
 LEJÁRT-E?

PÜNKÖSD UTÁNI 19. VASÁRNAP

Heti ige: 1János 4:21

28. Jakab 4:7-12 – Márk 9:38-50

29. Mihály arkangyal és az angyalok emlékezete

Jelenések 12:7-12 – Lukács 10:17-20

30. 1Timótheus 1:5-9a – Lukács 14:7-24

1997. OKTÓBER

1. Máté 5:23-26 – Lukács 14:25-35
2. Jakab 2:1-8 – Lukács 15:1-10
3. Máté 22:34-46 – Lukács 15:11-32
4. 128. Zsoltár – Lukács 16:1-9

PÜNKÖSD UTÁNI 20. VASÁRNAP

Heti ige: Jeremiás 17:14

5. Zsidók 2:9-11 – Márk 10:2-16
6. Márk 1:32-39 – Lukács 16:10-15
7. Jeremiás 17:12-17 – Lukács 16:16-18
8. Mikeás 7:18-20 – Lukács 16:19-31
9. 4Mózes 12:1-15 – Lukács 17:1-10
10. 2Mózes 15:22-17 – Lukács 17:11-19
11. Judás 20-25 – Lukács 17:20-37

PÜNKÖSD UTÁNI 21. VASÁRNAP

Heti ige: Mikeás 6:8

12. Zsidók 3:1-6 – Márk 10:17-27
13. 5Mózes 27:11-26 – Lukács 18:1-8
14. 2Mózes 18:23-27 – Lukács 18:9-17
15. Malakiás 2:13-16 – Lukács 18:18-30
16. Filemon 1-22 – Kolossé 1:1-8
17. Efézus 5:25-32 – Kolossé 1:9-14
18. 1Korinthus 7:29-31 – Kolossé 1:15-23

PÜNKÖSD UTÁNI 22. VASÁRNAP

Heti ige: Róma 12:21

19. Zsidók 4:9-16 – Márk 10:35-45
20. 121. Zsoltár – Kolossé 1:24-29
21. 2Korinthus 10:1-6 – Kolossé 2:1-7
22. 1Mózes 13:7-18 – Kolossé 2:8-15
23. 1Kor. 12:12-14,26-27 – Kol. 2:16-23
24. János 15:9-17 – Kolossé 3:1-4
25. 2Timóteus 4:5-8 – Kolossé 3:5-11

PÜNKÖSD UTÁNI 23. VASÁRNAP

Heti ige: Zsoltár 130:4

26. Zsidók 5:1-10 – Márk 10:46-52
27. Máté 7:1-5 – Kolossé 3:12-17
28. Simon és Judás apostol emléknapja
1János 4:1-8 – János 14:21-27
29. 1Korinth. 5:9-13 – Kolossé 3:18-4:6
30. 1János 3:19-24 – Kolossé 4:7-18
31. A reformáció emléknapja
Róma 3:19-28 – János 8:31-36

(L/LBW)

PERIODICALS POSTAGE
 PAID
 CLEVELAND, OHIO